

Celoštátne kolo Dejepisnej olympiády pre SŠ

3. ročník, školský rok 2010/2011

Písomný test pre kategórie A a B

1. Napíšte, ktoré udalosti sa viažu k životu a vláde Júlia Caesara?

a) založenie Platónovej Akadémie, **b)** vznik prvého triumvirátu, **c)** Spartakovo povstanie, **d)** ťaženie kartáginského generála Hannibala na Rím prechodom cez Alpy, **e)** výprava do Egypta, **f)** mladosť a počiatky učenia Ježiša Krista, **g)** potlačenie povstania v Galii, **h)** Cicerove vystúpenia v senáte na obranu republiky, **i)** obliehanie a dobytie Kartága Rímom, **j)** agrárny a súdny zákon bratov Gracchusov

2. Uveďte, na území ktorého dnešného štátu (Rakúsko, Slovensko, Maďarsko, Turecko) sa nachádzajú historické lokality:

Aquincum ...**A**..., Konštantinopol...**B**..., Gerulata...**C**..., Vindobona...**D**..., Laugaritio...**E**..., Carnuntum...**F**....

3. Vyberte a napíšte správnu odpoveď:

Boj o investitúru bol v období stredoveku vážnou mocenskou otázkou, v ktorej súperili o kompetencie pápež a európski panovníci. Čoho sa spor týkal?

- a)** práva zakladať kláštory?
- b)** práva zakladať univerzity?
- c)** práva zakladať mestá, investovať do ich rozvoja a následne profitovať zo ziskov?
- d)** práva dosadzovať biskupov do úradu?
- e)** práva vyberať dane?

4. Doplníte chýbajúce údaje za písmenami A - D:

Za vlády uhorského kráľa Karola Roberta z Anjou a jeho syna Ľudovíta I. Veľkého sa vďaka reformám zmenili pomery v krajine. Hovoríme o tzv. anjuovskej konsolidácii. Spolu vládli takmer osemdesiat rokov, od r. ...**A**...a za tú dobu realizovali také reformy, ktoré posilňovali ústrednú kráľovskú moc, obmedzovali moc šľachty, iniciovali rozvoj miest a pre územie dnešného Slovenska bola významná ich podpora baníctvu, hutníctvu a mincovníctvu. Realizovali správnu reformu, ...**B**...reformu, ktorou sa zjednotilo vyberanie mýta, cla a poplatkov, a ...**C**...reformu, ktorou sa zaviedla razba strieborných grošov a zlatých...**D**..., ktoré mali podobu florénskej mince z čistého zlata.

5. Utvorte správne dvojice:

A Lorenzo Medici	1. Poltava
B Jakub Fugger	2. Benátky
C Rudolf II.	3. Augsburg
D Peter I. Veľký	4. Praha
E Marco Polo	5. Florencia

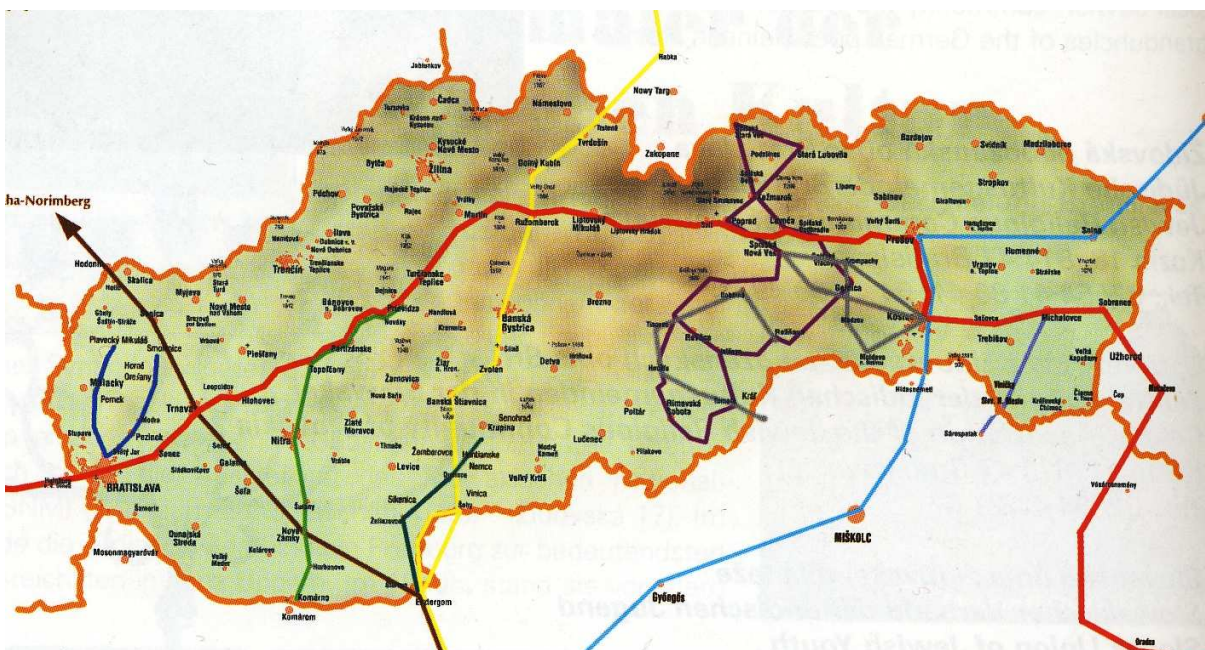
6. Doplňte za písmená A - D správne mená panovníkov:

V priebehu 16. storočia sa stal z Habsburgovcov rod, ktorý vládol na viacerých kontinentoch. Za vlády cisára ...**A**... a jeho syna ...**B**... sa hovorilo, že nad ich ríšou Slnko nezapadá. Toto svetovládne postavenie však nebolo neotrasiteľné. V nasledujúcom období musela ríša čeliť tureckým vojskám, reformácii a tlaku konkurenčných európskych monarchií. Paradoxne veľké územné straty utrpeli Habsburgovci práve v oblastiach, ktoré vnímali ako svoje dedičné krajiny. Panovník ...**C**...prehral zápas o španielske dedičstvo a ďalšie územia stratili Habsburgovci vo vojne o rakúske dedičstvo za vlády...**D**...

7. Na mapke máte vyznačené historické cesty. Napr. „Magna Via“ (Veľká cesta) sa vybuďovala v 16.storočí a je najstaršia zo všetkých trás na Slovensku. Je to historická poštová cesta.

Uvedte hraničné mestá/miesta, odkiaľ a kam viedli staré historické cesty:

- a) Magna Via („Veľká cesta“)?
- b) jantárová cesta?
- c) česká cesta?

8. K názvom štátov dopíšte na vyznačené miesto v odpoved'ovom hárku áno alebo nie:

Viedenský kongres mal „usporiadať“ mapu Európy v období po víťazstve protifrancúzskych koalícií. Rokovania kongresu sprevádzali spoločenské podujatia, preto sa mu hovorí aj kongres plesov a valčíka. Mohli sa na týchto sprievodných podujatiach zúčastniť oficiálni zástupcovia krajín:

- a) Gréckeho kráľovstva, b) Osmanskej ríše c) Talianskeho kráľovstva
d) Belgického kráľovstva

9. Označte udalosti, ktoré sa chronologicky prelínali s obdobím francúzskej revolúcie:

a) poprava Karola I., b) sprisahanie uhorských jakobínov, c) karlovecký mier, d) vláda Leopolda II., e) cesta cára Petra I. po európskych krajinách, f) protihabsburské povstania v Uhorsku, g) poprava Ľudovíta XVI., h) chartistické hnutie v Anglicku, ch) belgická revolúcia, i) tolerančný patent Jozefa II.,

10. Utvorte správne dvojice:

A Chvála bláznovstva	1. Niccola Machiavelli
B Rozpravy o metóde	2. Ján Amos Komenský
C Božská komédia	3. Erasmus Rotterdamský
D Vladár	4. René Descartes
E Didactica magna	5. Dante Alighieri

11. Doplníte za písmená A - F správne výrazy:

Univerzity ako najvyššie inštitúcie vzdelávania mali svojich zakladateľov i mecénov. V rámci spoločných uhorských dejín staršieho obdobia vznikli na území dnešného Slovenska postupne 3 univerzity zvučného mena a reputácie, s učiteľmi a študentmi i zo susedných krajín. Prvú založil panovník...A... v roku ...B... v Bratislave s názvom Academia Instropolitana. Katolícku univerzitu so sídlom v Trnave založil ostrihomský arcibiskup...C... v roku ...D.... Jágerský biskup Benedikt Kišdy založil v roku ...E...univerzitu v meste...F....

12. „Zem nevoľná, poddanská, pod urbárom nemohúca alebo pod starootcovským právom stenajúca koľké sú tu už v samom tomto zápreky a prekážky rozkvitu a dobrobytu krajiny našej! Ako, na aký spôsob zvelebí sa roľníctvo, hospodárstvo na zemi nevoľnej, na jaký spôsob môže sa tu postarať krajina o potreby krajiny, o zlepšenie ciest, o uvedenie všeobecného a lepšieho vyučovania ľudu, o zlepšenie súdobníctva a popravenie správy krajinskej atď, atď.“

Tieto slová publikoval Ľudovít Štúr v roku 1847, svedčia o tom, že poddanstvo sa vnímalo ako prekážka moderného rozvoja krajiny.

- a) Kedy bolo v Uhorsku zrušené poddanstvo ?
- b) Ktorá inštitúcia ho zrušila?

13. Na prelome 19. a 20. storočia hralo v škále spoločenských hnutí dôležitú úlohu aj ženské hnutie. V dobovej spoločnosti vyvolávalo negatívne reakcie a požiadavky ženského hnutia sa často stávali predmetom zosmiešňovania v karikatúrach.

Čo boli hlavné požiadavky feminizmu?

- a)
- b)

14. K uvedeným udalostiam priradiť osobnosti (Alexander Dubček, Martin Sokol, Štefan Osuský, Andrej Hlinka):

- a) Krvavé udalosti v Černoveji
- b) Rokovania v Čiernej nad Tisou
- c) Vyhlásenie Slovenskej republiky v roku 1939
- d) Trianonská zmluva

15. Napíšte do stĺpčekov udalosti a osobnosti, ktoré sa priamo viažu na obdobie trvania prvej alebo druhej svetovej vojny:

boxerské povstanie, varšavské povstanie, Spoločnosť národov, balkánske vojny, vzbura v Boke Kotorskej, potopenie Lusitanie, útok na Pearl Harbor, Josip Broz Tito, španielska občianska vojna, Ferdinand Foch, vyhlásenie nezávislosti Indie, Monroova doktrína, Trumanova doktrína, konferencia v Locarne, Teheránska konferencia, Mussoliniho pochod na Rím, Pilsudského prevrat, Brest-Litovský mier, Georgij Žukov, George Clemenceau

prvá svetová vojna:

druhá svetová vojna:

16. Určite, ktoré udalosti súvisia so životom a dielom dr. Martina Luthera Kinga?

- a)** pochod slobody vo Washingtone pri príležitosti stého výročia zrušenia otroctva v USA
- b)** odhalenie Sochy slobody pri príležitosti stého výročia francúzskej revolúcie v New Yorku
- c)** organizácia protestu víťazných černošských športovcov na Olympiáde v Mexico City formou pozdravu hnutia Čierni panteri
- d)** organizácia bojkotu nariadení o rasovej segregácii v dopravných prostriedkoch v meste Montgomery
- e)** vystúpenie pri Lincolnovom pomníku so slovami „*Mám sen*“ s posolstvom o Amerike oslobodenej od rasizmu a rasových predsudkov
- f)** vystúpenie s výzvou „*Nepýtajte sa, čo môže vaša krajina urobiť pre vás – spýtajte sa, čo môžete pre svoju krajinu urobiť vy.*“
- g)** aktívny boj proti vojne v Kórei

17. Výsmešný terč na šípky z konca 30. rokov 20. storočia zobrazuje vedúce politické osobnosti, ktoré sa v záujme ochrany svojich vlastných krajín, podriadili ambíciám...**A**... Britský premiér, autor nasledujúcich riadkov, vsadil na politiku...**B**..., o ktorej predpokladal, že zabráni veľkému vojnovému konfliktu.

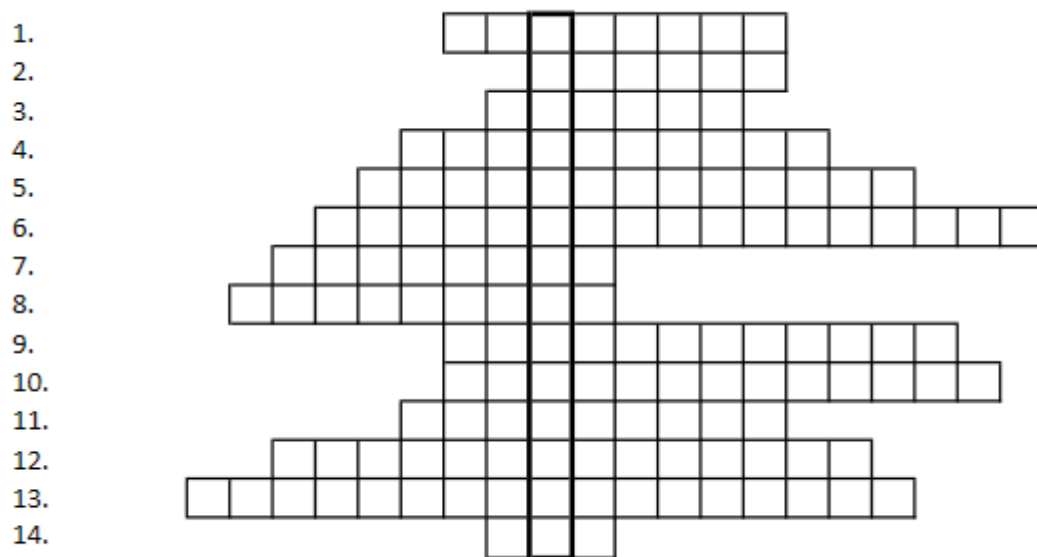
„.... Myslím si, že situáciu môže ujasniť a urýchliť náš rozhovor, ak Vám pošlem týchto pár riadkov skôr, ako sa dnes ráno stretneme. Problém, ktorý ste mi predložili včera popoludní...že oblasti by mali byť v čo najbližšej budúcnosti okupované nemeckými oddielmi. Som presvedčený, že okupovať okamžite nemeckými oddielmi oblasti, ktoré sa stanú v princípe ihneď súčasťou ríše, by sa odsúdilo ako zbytočná manifestácia sily. Bezprostrednou otázkou, ktorá stojí pred nami je ako udržať zákon a poriadok v tejto oblasti. Mohol by som požiadať československú vládu, aby zachovanie zákona a poriadku v niektorých sudetsko-nemeckých oblastiach bolo zverené samotným sudetským Nemcom. Československá vláda, samozrejme, nemôže stiahnuť svoje vojsko, kým čelí hrozbe násilnej invázie, ale vyzval by som ich, aby stiahli svoje vojsko z oblastí, kde si sudetští Nemci dokážu udržať poriadok. Ostávam s úctou.“
Viete uviesť meno britského premiéra?**C**.....

18. Vpíšte do tabuľky v odpoved'ovom hárku, v akých štátnych zariadeniach sa nachádzalo v priebehu celého 20. storočia územie dnešnej Slovenskej republiky?

19. Doplňte správne údaje, ktoré súvisia s dejinami Indie:

- bola niekdajšia ...**A**...britského impéria,
- bola vzorom ...**B**...hnutia,
- za svoju nezávislosť bojovala formou vyhlásenia občianskej....**C**...,
- symbol indického boja za nezávislosť bol ...**D**... - zvaný „Veľký duch – Veľká duša“,
- získala nezávislosť v roku ...**E**....

20. Tajničku tvoria pojmy, ktoré súvisia s dejinami USA:

1. označenie britských kolonistov
2. jedna z foriem hnutia odporu proti materskej krajine
3. mesto protestu voči politike cla na dovážaný čaj
4. osadníci žiadali zastúpenie v britskej inštitúcii. V akej?
5. označenie kongresu, na ktorom mali zastúpenie zástupci všetkých osád
6. vyhlásenie nezávislosti sa označuje ako
7. politik a diplomat, ktorý získal zahraničnú podporu pre americkú revolúciu
8. autor vyhlásenia nezávislosti
9. prvá ústava pozostáva z článkov, ktoré sa volajú
10. kto prúdil do USA za prácou a pôdou
11. George Washington bol v novom štáte
12. prezident USA, za vlády ktorého bolo zrušené otroctvo
13. okupácia južných štátov a politika voči nim po občianskej vojne sa označovala ako
14. Spojené štáty americké

Autori: PhDr. Anna Bocková, PhD., PhDr. Daniela Kodajová

Recenzent: PhDr. Ľubica Kázmerová, CSc.

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava 2011

© Slovenská komisia Dejepisnej olympiády